

รวมคำบรรยาย

ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ เล่มที่ ๔

บทบรรณาธิการ

คำถาม ผู้รับจ้างหลอกหลวงผู้ว่าจ้างว่า ธนาคารได้ออกหนังสือค้ำประกันมอบให้ร้านของผู้รับจ้างแล้ว เป็นเหตุให้ผู้ว่าจ้างหลงเชื่อ ตกลงทำสัญญาจ้างให้ทำความสะอาดอาคารโรงพยาบาลและผู้รับจ้างได้เข้าทำความสะอาดและรับเงินค่าจ้างทำความสะอาดงวดแรกไปแล้ว ต่อมาผู้ว่าจ้างตรวจพบว่าธนาคารไม่ได้ออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ร้านของผู้รับจ้างจึงบอกเลิกสัญญา ดังนี้ จะเป็นความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่และผู้ว่าจ้างจะเรียกเอาเงินค่าจ้างคืนจากผู้รับจ้าง ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๖๔๐๔/๒๕๖๐

ตามระเบียบการทำสัญญาจ้างทำความสะอาดโรงพยาบาล ข. ผู้รับจ้างจะต้องมีหนังสือค้ำประกันของธนาคารมายื่นให้ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นการค้ำประกันในกรณีที่ผู้รับจ้างก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ หรือต้องชำระค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ หรือผู้รับจ้างมิได้ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ใด ๆ ที่กำหนดในสัญญาจ้าง หากผู้รับจ้างคนใดไม่มีหนังสือค้ำประกันของธนาคารมาแสดง ก็ไม่อาจทำสัญญาจ้างผู้รับจ้างคนดังกล่าวได้ การที่จำเลยทั้งสองประสงค์จะให้ร้านของจำเลยทั้งสองได้รับงานจ้างทำความสะอาดโรงพยาบาล ข. จึงหลอกหลวงนำหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ก. ที่ว่า ธนาคารยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้เช่นเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้นในการชำระเงินให้ตามสิทธิเรียกร้องของโรงพยาบาล ข. ผู้ว่าจ้าง ในกรณีที่ร้านของจำเลยทั้งสองผู้รับจ้างก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ หรือต้องชำระค่าปรับหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ หรือร้านของจำเลยทั้งสองผู้รับจ้างมิได้ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ใด ๆ ที่กำหนดในสัญญาจ้างมาแสดงแต่ความจริงแล้วธนาคารมิได้ออกหนังสือค้ำประกันดังกล่าวให้แก่จำเลยทั้งสอง การหลอกหลวงดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับร้านของจำเลยทั้งสอง เพราะหากร้านของจำเลยทั้งสองไม่มีหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ผู้เสียหายย่อมไม่ทำสัญญาจ้างร้านของจำเลยทั้งสอง การหลอกหลวงดังกล่าวจึงเป็นการกระทำโดยทุจริต และการหลอกหลวงโดยทุจริตดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อตกลงทำสัญญาจ้างร้านของจำเลยทั้งสองทำความสะอาดโรงพยาบาล ข. ซึ่งเป็นการก่อให้เกิด

เกิดสิทธิแก่จำเลยทั้งสองในการที่จะเข้าทำความสะอาดโรงพยาบาล ข. อันเป็นการหลอกลวงโดยทุจริตให้ผู้เสียหายเข้าทำสัญญาจ้างอันเป็นเอกสารสิทธิ เมื่อการหลอกลวงโดยทุจริตเป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อตกลงทำสัญญาจ้างร้านของจำเลยทั้งสองทำความสะอาดกับโรงพยาบาล ข. โรงพยาบาล ข. จึงให้สิทธิจำเลยทั้งสองเข้าทำงาน อันเป็นผลให้จำเลยทั้งสองมีโอกาสดำเนินการเข้าทำความสะอาดโรงพยาบาล ข. และได้ทรัพย์สินเป็นเงินค่าจ้างจากการทำงาน ๑๐๘,๐๐๐ บาท จึงถือได้ว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงแล้ว แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่าภายหลังทำสัญญาจ้างทั้งสองเข้าทำความสะอาดโรงพยาบาล ข. จริง โรงพยาบาล ข. จึงตรวจรับงานและอนุมัติค่าจ้างงวดแรกให้แก่ร้านของจำเลยทั้งสอง ๑๐๘,๐๐๐ บาท แต่การเข้าทำงานดังกล่าวก็เนื่องมาจากจำเลยทั้งสองโดยทุจริตหลอกลวงผู้เสียหายจนผู้เสียหายหลงเชื่อทำสัญญาจ้างร้านของจำเลยทั้งสองทำความสะอาดโรงพยาบาล ข. ดังนั้น การที่จำเลยทั้งสองเข้าทำความสะอาดโรงพยาบาล ข. จริงก็ไม่ใช่เหตุให้การกระทำความผิดอาญาของจำเลยทั้งสองที่เกิดขึ้นแล้วกลับกลายเป็นความผิด การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงตามฟ้องแล้ว

จำเลยทั้งสองโดยทุจริตหลอกลวงผู้เสียหายว่า ธนาкар ก. ได้ออกหนังสือค้ำประกันให้ร้านของจำเลยทั้งสอง แต่ความจริงแล้วธนาкарมิได้ออกหนังสือค้ำประกันดังกล่าวให้แก่ร้านของจำเลยทั้งสอง โดยการหลอกลวงดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อตกลงทำสัญญาจ้างร้านของจำเลยทั้งสองให้ทำความสะอาดอาคารโรงพยาบาล ข. หากจำเลยทั้งสองไม่มีหนังสือค้ำประกันจากธนาкар ผู้เสียหายจะไม่เข้าทำสัญญากับจำเลยทั้งสอง กรณีจึงถือได้ว่านิติกรรมสัญญาจ้างระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยทั้งสองเกิดจากกลฉ้อฉลถึงขนาด สัญญาจ้างดังกล่าวจึงเป็นโมฆียะตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เมื่อผู้เสียหายบอกเลิกสัญญาอันเป็นการบอกล้างโมฆียะกรรม ทำให้สัญญาจ้างตกเป็นโมฆะตั้งแต่วันทำสัญญา ผู้เสียหายและจำเลยทั้งสองจึงต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง แม้การที่จะให้จำเลยทั้งสองคืนเงินค่าจ้างทำความสะอาดแก่ผู้เสียหายไม่เป็นการพ้นวิสัย แต่การงานที่จำเลยทั้งสองทำให้ผู้เสียหายไปแล้วซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้เสียหาย และผู้เสียหายยอมรับเอาการงานของจำเลยทั้งสองแล้ว ตามหนังสือขออนุมัติเบิกจ่ายเงิน ผู้เสียหายก็ต้องกลับคืนไปยังฐานะเดิมด้วยเช่นกันตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง เมื่อการที่จะ

ให้การทำงานที่ทำได้แล้วกลับคืนยังฐานะเดิมเป็นการพ้นวิสัย ผู้เสียหายจึงต้องใช้ค่าเสียหายที่สมควรแก่หน้าที่การทำงานให้จำเลยทั้งสอง โดยถือว่าค่าจ้างตามฟ้องที่จำเลยทั้งสองได้รับไปแล้วเป็นค่าเสียหายจำนวนนั้น ผู้เสียหายจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องเอาเงินดังกล่าวคืนจากจำเลยทั้งสองอีก

คำถาม ผู้ถือหุ้นในบริษัทจะดำเนินการฟ้องเพิกถอนนิติกรรมสัญญาที่กรรมการบริษัทกระทำไปตามอำนาจหน้าที่ หรือฟ้องกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ขอให้พิพากษาว่า นิติกรรมซึ่งได้กระทำโดยกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ตกเป็นโมฆะได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๖๐๕/๒๕๖๑

โจทก์กล่าวอ้างว่าเป็นผู้ถือหุ้นที่แท้จริงในบริษัทจำเลยที่ ๑ โดยบรรดาผู้ถือหุ้นทุกคนของบริษัทจำเลยที่ ๑ ถือหุ้นแทนโจทก์ หากเป็นจริงดังที่กล่าวอ้างโจทก์มีสถานะเป็นเพียงผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ ๑ ไม่ได้เป็นกรรมการบริษัทซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคลของบริษัท จะมีสิทธิแต่เพียงควบคุมการดำเนินงานของกรรมการบริษัทบางประการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น หากอาจก้าวล่วงเข้าไปจัดการงานของบริษัทเสียเองได้ไม่หรือหากกรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัท ซึ่งบริษัทมีสิทธิจะฟ้องร้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่กรรมการ แล้วบริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นมาก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๙ วรรคหนึ่ง อันเป็นการใช้สิทธิของบริษัทเพื่อประโยชน์ของบริษัท แต่ผู้ถือหุ้นหาอาจจะเข้ามาดำเนินการฟ้องเพิกถอนนิติกรรมสัญญาที่กรรมการบริษัทกระทำไปตามอำนาจหน้าที่ไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้พิพากษาแสดงว่านิติกรรมการจดทะเบียนซื้อขายทรัพย์สินตามฟ้องระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๕ ตกเป็นโมฆะ และโอนทรัพย์สินกลับมาเป็นของจำเลยที่ ๑ ตามเดิม หากไม่สามารถกระทำได้ให้จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ และที่ ๕ ร่วมกันชำระเงินแทน แม้ทรัพย์สินตามฟ้องจะเป็นที่ดินที่จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนชื่อจากบริษัท อ. ซึ่งโจทก์เป็นผู้จดทะเบียนจัดตั้ง มีชื่อถือหุ้น และมีชื่อเป็นกรรมการบริษัทคนหนึ่งในช่วงที่มีการจดทะเบียนขายให้แก่จำเลยที่ ๑ เพื่อให้จำเลยที่ ๑ นำมาเป็นหลักประกันประกอบการขอสินเชื่อจากธนาคารก็ดี เครื่องจักรในนามของจำเลยที่ ๑ ที่โจทก์

ออกเงินทดรองจ่ายไปก็ดี ก็ไม่อาจทำให้โจทก์กลายเป็นเจ้าของที่ดินและเครื่องจักรไปได้ แต่เป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นบริษัทนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๕

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๖๕/๒๕๖๑

บทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๙ เป็นกรณีที่ผู้ถือหุ้นใช้สิทธิป้องกันหรือฟ้องเพื่อประโยชน์ของบริษัท เฉพาะกรณีที่บริษัทไม่ฟ้องและเป็นการฟ้องเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากกรรมการของบริษัท การที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสาม ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ท. โดยมีคำขอให้พิพากษาว่าหนังสือยืนยันการชำระค่าหุ้นและการเก็บรักษาค่าหุ้น สำนับบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นในการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น และบันทึกข้อตกลงแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตกเป็นโมฆะกับให้เพิกถอนสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นและบันทึกข้อตกลงแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้มิใช่เป็นการฟ้องเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยทั้งสาม โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสามในส่วนนี้

โจทก์เป็นเพียงผู้ถือหุ้นและไม่มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ท. คงมีสิทธิเพียงควบคุมการดำเนินงานของบริษัท ท. บางประการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงหาอาจก้าวล่วงเข้าไปจัดการงานของบริษัท ท. โดยกล่าวอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการยกเอาความเสียหายแห่งนิติกรรมซึ่งได้กระทำโดยจำเลยทั้งสามในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ท. ซึ่งตกเป็นโมฆะขึ้นกล่าวอ้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง หาได้ไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสามในส่วนนี้เช่นกัน

นายประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์
บรรณาธิการ